

Aan

Minister
cc Staatssecretaris

nota

Concept ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve
gebouwde omgeving

TER BESLISSING

Datum

9 mei 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/130283

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Beslistermijn

15-05-2023

Bijlage(n)

7

Aanleiding

Eerder hebben we u geïnformeerd over het concept ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving (hierna conceptkader).

Met deze nota vragen we uw akkoord om dit conceptkader met de provincies te delen zodat het gebruikt kan worden voor de ruimtelijke arrangementen. Voorstel is om dit te doen via bijgaande aanbiedingsbrief en mede namens Minister VRO.

Geadviseerd besluit

Advies is om het conceptkader naar provincies te sturen, en een afschrift naar de Tweede Kamer te sturen.

Kernpunten

- Het conceptkader is een uitwerking van een deel van de water en bodem sturend brief.
- Doel van het conceptkader is de ondersteuning van het regionale proces om een bewuste afweging te maken over waar wordt gebouwd, gegeven het water- en bodemsysteem en de risico's vanuit wateroverlast, overstromingen, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid.
- Het conceptkader wordt meegenomen door de provincies bij de ruimtelijke puzzels in het kader van het programma NOVEX. Medeoverheden worden gevraagd de water en bodem brief en dit conceptkader zoveel mogelijk toe te passen om locatiekeuzes te evalueren, en lokale afwegingen en keuzes te maken voor de inrichting en bouwwijze van nieuwbouwprojecten.
- De uiteindelijke besluiten over ruimtelijke keuzes worden gemaakt door de daarvoor bevoegde gezagen. Met de water en bodem brief en het (concept) ruimtelijk afwegingskader geeft het Rijk hier duidelijkere kaders voor mee.
- Het (concept) kader zal voor de meeste locaties niet een exacte duiding kunnen geven over het wel of niet bouwen en onder welke voorwaarden. Daarmee blijft een regionale analyse en afweging nodig.
- Verdere mogelijke borging van het definitief ruimtelijk afwegingskader wordt nog uitgewerkt.

Krachtenveld

Het conceptkader is opgesteld in nauwe samenwerking met BZK. De balans tussen water en bodem sturend enerzijds en het behouden van snelheid in de woningbouwopgave anderzijds, heeft blijvend onze aandacht nodig.

Toelichting

Inhoud conceptkader

Het conceptkader bestaat uit een beslisboom, met een begeleidende tekst. Met behulp van de beslisboom worden decentrale overheden in staat gesteld om inzichtelijk te maken welke risico's ten aanzien van waterveiligheid, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid zich in bepaalde gebieden voordoen, wat daarvan de omvang is, en wat het mogelijke handelingsperspectief is. De beslisboom begeleidt de regionale overheden zo om bij de ruimtelijke puzzels op basis van de structurerende keuzes (uit de water en bodem brief) keuzes te maken.

Inhoud definitief kader

Vanuit het conceptkader werken we toe naar een definitief kader. Dit doen we samen met de medeoverheden in een participatief proces. Omdat vele provincies en waterschappen ook al met dit vraagstuk bezig zijn, en hiervoor 'eigen' analyses en tools hebben ontwikkeld, worden deze bij de verdere ontwikkeling van het definitieve kader meegenomen.

Het definitieve kader zal in ieder geval de benodigde beslisinformatie bevatten om goed afgewogen ruimtelijke keuzes te maken. De beslisinformatie wordt daarbij digitaal ontsloten, en op een toegankelijke en duidelijke manier gepresenteerd.

Politieke context

IenW en BZK ontwikkelen het kader in lijn met de moties van de heer Grinwis over water en bodem sturend¹, kwantitatieve risicoprofielen² en levenscycluskosten³ voor potentiële woningbouwlocaties. De verdere ontwikkeling van het kader wordt gedaan in samenwerking met BZK, zodat op een vroeg moment de schuarpunten tussen water en bodem sturend en de woningbouwagenda geïdentificeerd worden.

Financiële/juridische overwegingen

In de water en bodem sturend brief is uitgesproken dat het (concept) richtinggevend kader gebruikt moet worden in de ruimtelijke puzzels, om zo in de ruimtelijke arrangementen die per provincie worden afgesloten te borgen dat water en bodem sturend wordt bij locatiekeuze, inrichting en ontwerp van nieuwbouw. Dit geldt echter niet alleen voor de eerste ronde van ruimtelijke puzzels, maar ook voor de toekomstige. Hoe de borging van het kader eruit gaat zien, is onderdeel van verdere ontwikkelproces. De mogelijkheid van juridische borging in een strengere watertoets wordt hiervoor in ieder geval verkend.

Communicatie

Op 19 april jl. is het kader in het gezamenlijke BO Water/VRO besproken. Vooruitlopend op de komst van het definitieve kader, vragen we provincies bij het maken van de ruimtelijke puzzels het conceptkader alvast toe te passen, zodat

Datum

9 mei 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/130283

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan

Minister (en Staatssecretaris
ter kennisname)

Bijlage(n)

7

---

¹ Kamerstukken 32 847, nr. 780

² Kamerstukken 27 615, nr. 574

³ Kamerstukken 27 625, nr. 575

water en bodem sturend wordt bij de ruimtelijke keuzes voor nieuwe bebouwing. De lessen en ervaringen die opgedaan worden bij het toepassen van het concept kader worden gebruikt bij de verdere doorontwikkelingen en het opstellen van het definitieve kader.

Voorgaande ontwikkelingen en alternatieven

Tijdens het schrijfproces van de water en bodem brief is een adviesrapport opgeleverd, waarin de plaatsgebonden risico's ten aanzien van waterveiligheid en wateroverlast in beeld zijn gebracht. Hier heeft u eerder een toelichtende nota over ontvangen en de rapporten zijn inmiddels gepubliceerd.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
2	Aanbiedingsbrief afschrift TK	De aanbiedingsbrief voor het afschrift van het concept ruimtelijk afwegingskader en alle bijlagen naar de tweede kamer
3	Concept ruimtelijk afwegingskader	Het concept ruimtelijk afwegingskader en toelichtende tekst
4	Aanbiedingsbrief provincies concept ruimtelijk afwegingskader	De aanbiedingsbrief waarmee het concept ruimtelijk afwegingskader naar de provincies verstuurd zal worden
5	Onderliggende beslisnota ter besluitvorming	Onderliggende beslisnota van begin 2023, deze wordt meegestuurd vanuit actieve openbaarmaking.
6	Boomdiagram	Beslisboom voor provincies
7	Processchema	Processchema voor toepassing kader
8	Verhouding ruimtelijk afwegingskader-landelijke maatlat	Verhouding ruimtelijk afwegingskader-landelijke maatlat

Datum

9 mei 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/130283

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan

Minister (en Staatssecretaris
ter kennisname)

Bijlage(n)

7

TER BESLISSING

Datum

8 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/37077

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Klimaatadaptatie en Bestuur

Beslistermijn

13 maart 2023

Aan

Minister
cc Staatssecretaris

nota

Concept richtinggevend kader

Aanleiding

Eerder hebben we u geïnformeerd over het richtinggevend kader nieuwbouwlocaties waaraan gewerkt wordt. Tijdens de staf-DGWB in januari (minister) en februari (staatssecretaris) is met u besproken dat het concept kader geen kaartmateriaal zal bevatten en nog ter besluitvorming aan u zal worden voorgelegd, voordat het naar buiten wordt gebracht. Met deze nota vragen we uw akkoord om dit concept kader ter afstemming voor te leggen aan de koepels, om uiteindelijk te bespreken (minister) in een gezamenlijk BO Water/VRO met de minister voor VRO en de koepels.

U (minister) heeft hierover op 15 maart een voorbereidend BWO met de minister voor VRO in de agenda.

Geadviseerd besluit

Instemmen met:

1. Het na het BWO van 15 maart versturen van bijgaand concept richtinggevend kader naar de koepelorganisaties, ter bespreking in een gezamenlijk BO Water/VRO.

Kernpunten

Om water en bodem zo goed mogelijk sturend te laten zijn bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (afpraak uit het coalitieakkoord) ontwikkelen IenW en BZK een richtinggevend kader voor locatiekeuze voor nieuwbouw, in relatie tot het water- en bodemsysteem. Dit is een van de structurerende keuzes uit de water en bodem sturend brief van 25 november 2022.¹ Het versturen van een concept kader ten behoeve van de ruimtelijke arrangementen, is toegezegd in de WBS brief.

Er lopen op dit moment nog gesprekken met het ministerie van BZK over de naam en de inhoud van het kader en de samenhang met de "Maatlat groene klimaatadaptatieve gebouwde omgeving". Om een besluit te kunnen nemen op de discussiepunten, en het vervolgproces voor het richtinggevend kader, en de landelijke maatlat te bespreken met de minister voor VRO, is een BWO ingepland (met minister IenW).

Om het concept richtinggevend kader te versturen naar de provincies, zodat het toegepast kan worden bij de ruimtelijke puzzels, dient het inhoudelijk te worden

¹ Waterbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal, Kamerstukken 27625, nr. 592

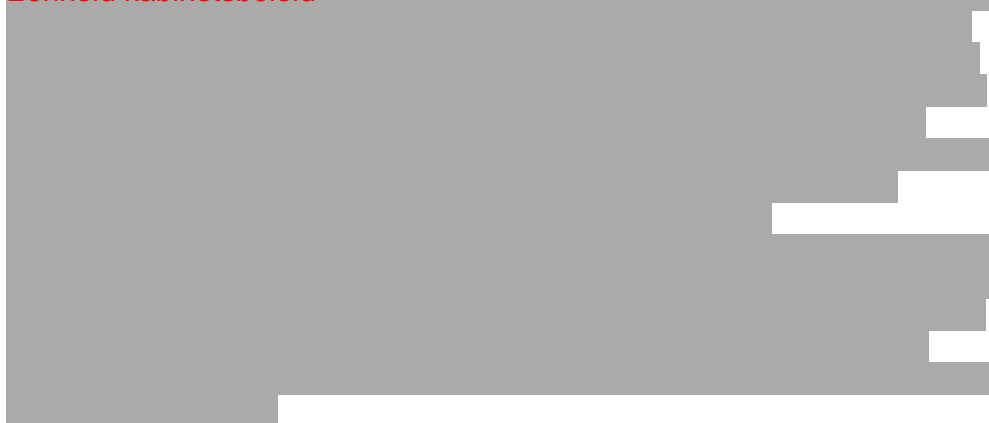
afgestemd met de koepels. Zodat er een brede steun is voor het concept kader, en het toegelicht kan worden.

Inmiddels is een conceptkader gereed, zie de bijlage. Het concept richtinggevend kader is gebaseerd op de risico's van overstromingen, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid. Het dient gebruikt te worden om afgewogen keuzes te maken, over hoe om te gaan met het plaatsgebonden risico op een locatie, vanuit het water- en bodemsysteem.

Krachtenveld

Het conceptkader is opgesteld in nauwe samenwerking met BZK. De balans tussen water en bodem sturend enerzijds en het behouden van snelheid in de woningbouwopgave anderzijds, heeft blijvend onze aandacht nodig. Dit geldt zeker voor projecten die nu al in ontwikkeling zijn.

Eenheid kabinetsbeleid

Het voorstel is om een agenda te maken met een aantal onderwerpen om verder uit te zoeken. Het gaat dan over de impact van het kader door de wijze van borging, de eventuele meerkosten en de samenhang met de landelijke maatlat. Dit zal verder op 15 maart aan de orde komen in het BWO met M VRO.

Toelichting

Inhoud concept richtinggevend kader

Het concept kader bestaat uit een beslisboom, met een begeleidende tekst. Met behulp van de beslisboom worden decentrale overheden in staat gesteld om inzichtelijk te maken welke risico's ten aanzien van waterveiligheid, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid zich in bepaalde gebieden voordoen, wat daarvan de omvang is, en wat het mogelijke handelingsperspectief is. De beslisboom begeleidt de regionale overheden zo om bij de ruimtelijke puzzels op basis van de structurerende keuzes uit de water en bodem brief ruimtelijke keuzes te maken.

Inhoud definitief richtinggevend kader

Vanuit het concept richtinggevend kader werken we dit jaar nog toe naar een definitief richtinggevend kader. Dit doen we samen met de medeoverheden in een participatief proces. De lessen en ervaringen die opgedaan worden bij het

Datum

8 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/37077

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Klimaatadaptatie en Bestuur

Aan

Minister

toepassen van het concept kader worden gebruikt bij de verdere doorontwikkelingen en het opstellen van het definitieve kader. Omdat vele provincies en waterschappen ook al met dit vraagstuk bezig zijn, en hiervoor 'eigen' analyses en tools hebben ontwikkeld, worden deze bij de verdere ontwikkeling van het definitief kader meegenomen.

Het definitief richtinggevend kader zal in ieder geval de benodigde beslisinformatie bevatten, om goed afgewogen ruimtelijke keuzes te maken. De beslisinformatie wordt daarbij digitaal ontsloten, en op een toegankelijke en duidelijke manier gepresenteerd.

Relevant onderzoek Deltares

Deltares heeft een onderzoek uitgebracht op 13 februari jl.^[2] over ruimtelijke zonering gegeven het plaatsgebonden overstromingsrisico. Resultaat is een fors alarmerend beeld dan de kaart die in opdracht van ons is ontwikkeld. Dit zou tot vragen kunnen leiden van o.a. andere overheden, waterschappen en Tweede Kamer. U heeft naar aanleiding van de eerdere nota over het richtinggevend kader besloten op dit moment nog geen kaarten te delen. De systematiek van het onderzoek van Deltares is grotendeels hetzelfde, maar er is een nogal bepalende keuze gemaakt om de huidige waterveiligheids-/overlastsituatie te nemen als uitgangspunt voor de kaart die als eerste werd gepubliceerd. Dat wil zeggen dat men geen rekening houdt met de nog komende dijkversterkingen in het kader van het HWBP die uiterlijk in 2050 de dijken op het niveau van de (nieuwe) normen brengen. Dit roept een alarmerend beeld op over de huidige en toekomstige veiligheid van het systeem dat niet terecht is. In een meer gedetailleerde online rapportage, is dit verschil wel gemaakt, en is ook een kaart van de situatie in 2050 te zien, waarop staat dat de risico's afnemen. We zullen u binnenkort een voorstel voorleggen hoe we verwarring hierover kunnen voorkomen en onze kaarten als ondersteunend materiaal (visualisatie van de beslisboom) ter beschikking kunnen stellen.

Richtinggevend kader in lijn met motie Grinwis

IenW en BZK ontwikkelen het richtinggevend kader nieuwbouwlocaties in lijn met de moties van de heer Grinwis over water en bodem sturend², kwantitatieve risicoprofielen³ en levenscycluskosten⁴ voor potentiële woningbouwlocaties. De verdere ontwikkeling van het richtinggevend kader wordt gedaan in samenwerking met BZK, zodat op een vroeg moment de schuarpunten tussen water en bodem sturend en de woningbouwagenda geïdentificeerd worden.

Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij

Het water en bodem systeem in Nederland staat onder druk. Daarnaast krijgen we als gevolg van klimaatverandering steeds vaker te maken met extreme weersomstandigheden. Door nu te bouwen op de juiste plek zorgen we voor een robuuster water en bodem systeem en bebouwing die beter bestand is tegen extreme weersomstandigheden. Hiermee draagt het richtinggevend kader bij aan het realiseren van een prettige, gezonde leefomgeving en voorkomen we grotere uitgaven in de toekomst.

Datum

8 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/37077

Opgesteld door

Bestuurskern

Dir. Waterveiligheid, Rivieren en Zee

Klimaatadaptatie en Bestuur

Aan

Minister

---

[2] [Overstromingsgevaar en de woningbouwopgave: ruimtelijke zonering? \(h2owaternetwerk.nl\)](https://www.h2owaternetwerk.nl)

² Kamerstukken 32 847, nr. 780

³ Kamerstukken 27 615, nr. 574

⁴ Kamerstukken 27 625, nr. 575

Voor de zomer van 2023 moet er een definitief voorstel voor een richtinggevend kader liggen. I&W en BZK werken hier gezamenlijk aan. Het vaststellen van het definitieve kader moet onderdeel zijn van de ruimtelijke arrangementen die in 2023 gesloten worden. Op die manier biedt het kader een handvat om de inbreng van provincies aan te toetsen.

Borging van het richtinggevend kader

In de water en bodem sturend brief is uitgesproken dat het (concept) richtinggevend kader gebruikt moet worden in de ruimtelijke puzzels, om zo in de ruimtelijke arrangementen die per provincie worden afgesloten te borgen dat water en bodem sturend wordt bij locatiekeuze, inrichting en ontwerp van nieuwbouw. Dit geldt echter niet alleen voor de eerste ronde van ruimtelijke puzzels, maar ook voor de toekomstige. Hoe de borging van het richtinggevend kader eruit gaat zien, is onderdeel van verdere ontwikkelproces. De mogelijkheid van juridische borging in een strengere watertoets wordt hiervoor in ieder geval verkend.

Communicatie

Er wordt in overleg met stakeholders (provincies, waterschappen, gemeenten, bouwsector) een plan van aanpak voor de communicatie over en uitrol van het richtinggevend kader opgesteld.

Voorgaande ontwikkelingen en alternatieven

Tijdens het schrijfproces van de water en bodem brief is een adviesrapport opgeleverd, waarin de plaatsgebonden risico's ten aanzien van waterveiligheid en wateroverlast in beeld zijn gebracht. Hier heeft u eerder een toelichtende nota over ontvangen. Alvorens dit adviesrapport wordt gepubliceerd, ontvangt u hierover nog een beslisnota.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept richtinggevend kader nieuwbouwlocaties	Concept kader, bestaande uit een beslisboom met toelichting.

Datum

8 maart 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/37077

Opgesteld door

Bestuurskern

Dir. Waterveiligheid, Rivieren en Zee

Klimaatadaptatie en Bestuur

Aan

Minister